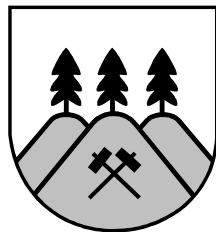

horizont

KULTÚRNO-SPOLOČENSKÝ MESAČNÍK OBCE RUDŇANY

ROČNÍK XX.

ČÍSLO 5 MÁJ 2013

NEPREDAJNÉ

DEŇ OTCOV

Deň otcov je sviatok oslavujúci všetkých otcov, otcovstvo a vplyv otcov na spoločnosť. Deň otcov sa na Slovensku slávi každú tretiu nedeľu v mesiaci jún.

Tradícia Dňa otcov vznikla v meste Spokane v štáte Washington, už v roku 1910. Američanka Sonora Smart Doddová si chcela uctiť všetkých otcov ako bol ten jej. Veterán občianskej vojny William Jackson Smart po smrti manželky sám musel vychovať šesť detí. Sonora vnímala svojho otca ako hrdinu a hneď ako sa dozvedela, že matky

majú svoj sviatok navrhla, aby podobný mali aj všetci otcovia. Prvá neoficiálna oslava sa konala v deň narodenín Sonorinho otca 19. júna 1910. Popularita sviatku rástla a tretia júnová nedeľa sa postupne stala sviatkom všetkých otcov. V roku 1966 prezident Lyndon Johnson podpísal prezidentské vyhlásenie, v ktorom stanovil tretiu nedeľu v júni ako oficiálny sviatok Dňa otcov.

Uctíme si v tento deň všetkých otcov, i tých, ktorí už nie sú medzi nami, za ich lásku a obetavosť.

zdroj internet

INFORMÁTOR OcÚ

Uznesenia zo zasadnutia Obecného zastupiteľstva zo dňa 23. 5. 2013

Uznesenie OcZ č. 56/2013

OcZ schvaľuje za člena obecnej rady p. Karola Kalafuta

Uznesenie OcZ č. 57/2013

OcZ schvaľuje Zmluvu o poskytovaní finančných príspevkov na záujmové vzdelávanie, uzatvorenej v nadväznosti na ustanovenie zákona č. 597/2003 Z.z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení v znení zákona č. 325/2012 Z.z. a zákona NR SR č. 596/2003 Z.z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve

Uznesenie OcZ č. 58/2013

OcZ schvaľuje VZN č. 1/2013 o nakladaní s komunálnymi a drobnými stavebnými odpadmi na území obce Rudňany

Uznesenie OcZ č. 59/2013

OcZ berie na vedomie protest prokurátora podľa § 22 ods. 1 písm. a) a § 25 zákona č. 153/2001 Z.z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov proti VZN obce Rudňany č. 26/2010

Uznesenie OcZ č. 60/2013

OcZ ruší VZN č. 26/2010 o podmienkach predaja, podávania a požívania alkoholických nápojov na území obce Rudňany

Uznesenie OcZ č. 61/2013

OcZ žiada obecný úrad o vypracovanie nového VZN o podmienkach predaja, podávania a požívania alkoholických nápojov na území obce Rudňany v zmysle zákona č. 219/1996 Z.z. o ochrane pred zneužívaním alkoholických nápojov a o zriaďovaní protialkoholických záchytných izieb v znení neskorších predpisov

Uznesenie OcZ č. 62/2013

OcZ žiada hlavného kontrolóra obce prešetriť postup OcÚ pri verejnom obstarávaní na spracovanie projektovej dokumentácie na rekonštrukcie MŠ s. č. 89

Uznesenie OcZ č. 63/2013

OcZ schvaľuje Záverečný účet Obce Rudňany za rok 2012

Uznesenie OcZ č. 64/2013

OcZ schvaľuje celoročné hospodárenie Obce Rudňany za rok 2012 bez výhrad

Uznesenie OcZ č. 65/2013

OcZ schvaľuje prídely do rezervného fondu vo výške 10 % t.j. 11 030,42 € z prebytku rozpočtu obce za rok 2012

Uznesenie OcZ č. 66/2013

OcZ schvaľuje prevod zostatku na bežnom účte vo výške 77 218,75 € za rok 2012 do fondu rozvoja obce na celkovú výšku 236 921,50 €

Uznesenie OcZ č. 67/2013

OcZ schvaľuje konečný stav fondov obce k 31.12.2012:

Rezervný fond	54 109,94 €
Bytový fond opráv	5 556,39 €
Fond rozvoja obce	159 702,75 €
Fond nákladov 5 RP.II	2 779,53 €

Uznesenie OcZ č. 68/2013

OcZ berie na vedomie Stanovisko hlavného kontrolóra k záverečnému účtu obce Rudňany za rok 2012

Uznesenie OcZ č. 69/2013

OcZ schvaľuje Výročnú správu Obce Rudňany k účtovnej závierke za rok 2012

Uznesenie OcZ č. 70/2013

OcZ berie na vedomie Správu nezávislého audítora z overenia účtovnej závierky Obce Rudňany za rok 2012

Uznesenie OcZ č. 71/2013

OcZ berie na vedomie Správu hlavného kontrolóra č. 2/2013/OcZ

Uznesenie OcZ č. 72/2013

OcZ žiada obecný úrad v Rudňanoch o vypracovanie nového VZN o poskytovaní dotácií z rozpočtu obce

Uznesenie OcZ č. 73/2013

OcZ žiada OŠK Rudňany o súčinnosť pri vysporiadaní nezrovnalostí v súvislosti s výsledkami kontroly čerpania dotácií za rok 2012

Uznesenie OcZ č. 74/2013

OcZ schvaľuje Dodatok č.1 k smernici Zásady odmeňovania poslancov a členov komisií obce Rudňany

Uznesenie OcZ č. 75/2013

OcZ schvaľuje zmenu rozpočtu rozpočtovým opatrením č. 4/2013 podľa § 14 ods. 2 písmena a) zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy v z. n. p. a základe ods. 2 písmena b) § 14 zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Zmenou rozpočtu sa celkové príjmy a celkové výdavky navýšia o 9 856,33 €. Zároveň sa tým upravuje finančná časť programového rozpočtu obce pre rok 2013

Uznesenie OcZ č. 77/2013

OcZ schvaľuje Harmonogram zasadnutí obecnej rady a obecného zastupiteľstva Obce Rudňany na II. polrok 2013

Uznesenie OcZ č. 78/2013

OcZ ruší uznesenie OcZ č. 46/2013 Dodatok k Zmluve č. 9903763690

Uznesenie OcZ č. 79/2013

OcZ schvaľuje Dodatok k Zmluve o poskytovaní verejných služieb uzatvorenej medzi Obcou Rudňany a Slovak Telekom, a.s., Karadžičova 10, Bratislava k telefónnemu číslu 0902 919 732

Uznesenie OcZ č. 80/2013

OcZ neprijíma ponuku nehnuteľného majetku štátu Ministerstva obrany objekt Skladový areál Rudňany nachádzajúci sa v katastrálnom území obce Rudňany

Uznesenie OcZ č. 81/2013

OcZ berie na vedomie zápisnicu zo zasadnutia Rady školy pri Základnej škole v Rudňanoch konanej dňa 22.04.2013

Uznesenie OcZ č. 82/2013

OcZ berie na vedomie informáciu z kontrolného dňa na stavbe – Prestavba domu s. č. 89 na 4 b. j. konanej dňa 10.05.2013

Uznesenie OcZ č. 83/2013

OcZ berie na vedomie Zápisnicu zo zasadnutia Komisie pre ochranu verejného záujmu pri výkone funkcií verejných funkcionárov a kontroly

Uznesenie OcZ č. 84/2013

OcZ berie na vedomie protokol z overenie výdavkov na mieste v rámci vládneho auditu č. A506, K3480 na zamestnávanie občanov so zdravotným postihnutím

Uznesenie OcZ č. 85/2013

OcZ schvaľuje prechod nájmu 3-izbového bytu s. č. 359/14 z Tibora Horvátha na syna Šimona Horvátha s účinnosťou od 01.06.2013

Uznesenie OcZ č. 87/2013

OcZ schvaľuje opravu striedky a schodov na vchode do obecného nájomného bytu s. č. 80/4, s prihliadnutím na odborné posúdenie stavu veci

Uznesenie OcZ č. 89/2013

OcZ schvaľuje Nájomnú zmluvu, ktorej predmetom je prenájom nebytových priestorov potravín na Kol-

kárni s. č. 125 uzatvorenej medzi Obcou Rudňany a CBA Slovakia, s.r.o., Dukelských hrdinov 2, Lučenec
Uznesenie OcZ č. 91/2013

OcZ berie na vedomie Správu nezávislého audítora z overenia riadnej účtovnej závierky na Základnej škole Rudňany za rok 2012

Uznesenie OcZ č. 92/2013

OcZ žiada obecný úrad, aby cestou projektanta Ing. arch. Dulíka a zhotoviteľa Š&L stav, s.r.o., Smižany vyžiadal návrh na riešenie daného stavu a vyčíslenie nákladov prác navyiac na projekte „Prestavba budovy MŠ s. č. 89 na 4 bytové jednotky“

Uznesenie OcZ č. 94/2013

OcZ ponúka ako náhradné ubytovanie 1-izbový byt s. č. 80/9 Ing. Martinovi Krempaskému, PhD., prihladiajúc na naplnenie právneho stavu veci

Uznesenie OcZ č. 95/2013

OcZ neschvaľuje rámcovú zmluvu o dodávke ovocia, zeleniny a výrobkov uzatvorenú medzi Obcou Rudňany a LUNYS s.r.o., Poprad

Uznesenie OcZ č. 97/2013

OcZ žiada starostu obce o podanie správy o nevysporiadaných finančných pohľadávkach za predošlé obdobie s návrhom ich riešenia

■ Z činnosti terénnej sociálnej práce v obci

Terénna sociálna práca sa v našej obci realizuje od augusta 2012. Ubehlo už 10 mesiacov, preto by sme chceli informovať občanov Rudňan o činnosti terénnej sociálnej pracovníčky (TSP) a asistentiek terénnej sociálnej pracovníčky (ATSP). Všeobecne môžeme povedať, že naša činnosť sa zameriava na začlenenie znevýhodnených občanov našej obce do spoločnosti.

Práca TSP a ATSP sa zameriava na navštevovanie klientov v ich prirodzenom prostredí, kde im pomáhame riešiť ich problémy napr. pri riešení dlhov, porozumeniu korešpondencie a iné.

TSP a ATSP sa realizujú aj v oblasti starostlivosti o deti. Vysvetľujeme rodičom ich rodičovské práva a povinnosti. Upozorňujeme rodičov na neplnenie si povinnej školskej dochádzky detí, učíme ich správne poskytovať zdravotnú starostlivosť členom rodiny vzhľadom na ich zdravotný stav, riešime partnerské hádky a iné.

Svoju činnosť zameriavame na pomoc klientom v oblasti administratívy. Pomáhame im pri písomnom styku so súdmi a inými inštitúciami. Poskytujeme im pomoc pri písaní korešpondencie napr. žiadosť o splátkový kalendár, písaní správ o činnosti opatrovníka, odvolanie sa voči súdnemu

rozhodnutiu. Pomáhame im pri písaní návrhov na súd. Ide o nasledujúce návrhy:

- na uzavretie manželstva,
- na priznanie rodičovských práv a povinností neplnoletej matke,
- na rozvod,
- na ústavnú starostlivosť,
- na pozbavenie spôsobilosti na právne úkony.

Aktivity TSP a ATSP sa zameriavajú aj na oblasť zdravia. V tejto oblasti pomáhame klientom pri objednávaní sa na odborné vyšetrenia, vysvetľujeme im ich stanovenú liečbu, učíme ich ako ju majú správne aplikovať v praxi. Pri činnosti v tejto oblasti spolupracujeme so zdravotnými zariadeniami v obci, ale aj mimo nej.

Venujeme sa aj oblasti zamestnanosti. Učíme klientov ako a kde si majú hľadať zamestnanie. Pomáhame im pri písaní životopisu a žiadosti o zamestnanie. Zameriavame sa na ich vystupovanie. Učíme ich ako majú vystupovať pri komunikácii s úradmi a inými inštitúciami. Vysvetľujeme im vplyv verbálnej a neverbálnej komunikácii na utváranie si názoru na nich cudzími osobami.

V neposlednom rade svoju činnosť zameriavame na prevenciu. Uvedomujeme si, že prevencia je 100-krát účinnejšia ako riešenie problému. Realizujeme ju prostredníctvom interaktívnych besied v prirodzenom prostredí klientov alebo za spolupráce so SŠ Rudňany v priestoroch školy.

Za spolupráci so SŠ Rudňany sme zrealizovali nasledovné interaktívne besedy na témy:

- následky tehotenstva neplnoletých dievčat na ich život,
- sexuálna výchova k partnerstvu, manželstvu a rodičovstvu.
- Za spolupráci s ObP Rudňany sme zorganizovali interaktívne besedy na témy:
- legislatívy upravujúcej chov domácich zvierat (2-krát),
- dopravy a správanie sa na cestnej komunikácii.
- Samostatne, v prirodzenom prostredí klientov, sme usporiadali nasledujúce interaktívne besedy na témy:
- choroby, ktoré vznikajú zo zlých hygienických podmienok (2-krát),
- správania sa počas cesty do a zo školy deti,
- legislatívnych zmien v oblasti dávky v hmotnej núdzi,
- antikoncepcia a ochrana pred neželaním otehotnením.

Na záver by sme sa chceli poďakovať p. starostovi a členom obecného zastupiteľstva za poskytnutú možnosť realizácie praxe študentov 2. ročníka magisterského štúdia KU Ružomberok detašované pracovisko Spišská Kapitula. Praxe sa zúčastnilo 26 študentov v období od februára

do marca 2013. Študentom sa prax v našej obci veľmi páčila. Boli vďační, že môžu aplikovať teoretické vedomosti v praxi. Poďakovať by sme sa chceli aj p. Šarikovi, ktorý ochotne oboznámil študentov s históriou obce a bol našim výborným sprievodcom v Múzeu Banického cechu Rudňany. Veľké poďakovanie patrí aj členom ObP Rudňany (Ing. D. Milaniakovej, L. Ujjovi, R. Mrázovi), ktorí nám pomáhajú pri plnení našej práce. Ďakujeme všetkým, ktorí nám pomáhajú pri realizácii našej peknej ale zároveň ťažkej práci.

Mgr. Paulína Švedová

■ Zo športu – FUTBAL VÝSLEDKY – máj

ŽIACI:

4.5.	TJ SLOVINKY – OŠK	8:0
11.5.	OŠK – DR. ODORÍN	1:1
18.5.	voľno	
22.5.	TEPLIČKA – OŠK	2:1

DORAST:

4.5.	MARKUŠOVCE – OŠK	2:2
11.5.	OŠK – CHRASŤ n/HOR. kont.	3 : 0
18.5.	MARGECANY – OŠK	2:1
25.5.	voľno	

A--mužstvo:

1.5.	FK ROŽŇAVA – OŠK	2:0
4.5.	OŠK – FK ŠACA	2:1
8.5.	OŠK – FK SOKOLANY	1:1
11.5.	OŠK – FK V. KAPUŠANY	3:1
18.5.	FK STRÁŽSKE – OŠK	2:0
22.5.	OŠK – FK KR. CHLMEC	2:0
25.5.	OŠK – TJ SP. VLACHY	1:0

Rastislav Neuwirth

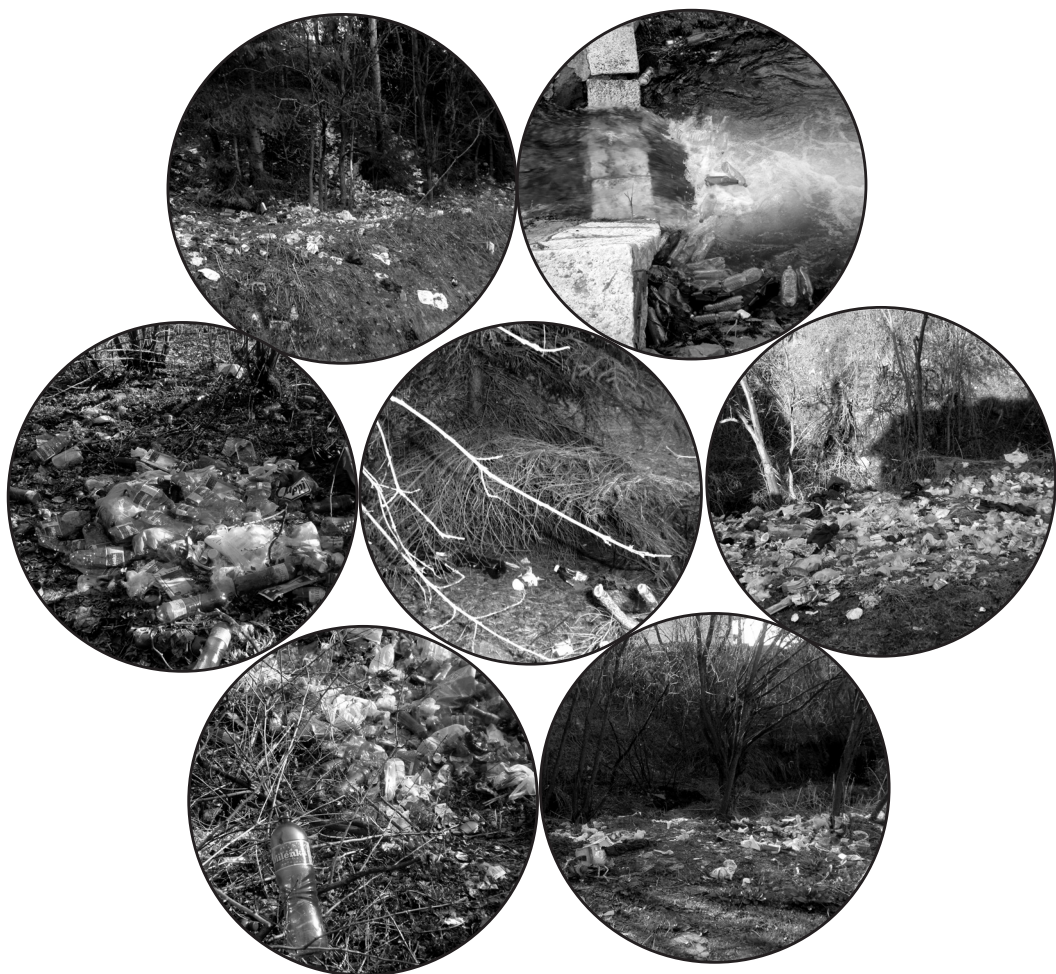
■ Naozaj nový druh?!

Hurá, chcelo sa nám zvoliť z plného hrdla, keď konečne slniečko roztopilo tie hrubé nánosy snehu. Všetci sme sa otriasli a cítili sme sa ako medvede, ktoré sa zobudili zo zimného spánku. Konečne sme sa začali usmievať na okolitý svet, slnko nás po dlhej zime vytrhlo z letargie. Ale čože to? Kým inde sa ľudia tešili z prvých snežienok a podbeľov vykukujúcich z nádhernej zelenej travičky, u nás sa objavil úplne nový druh kvetov jari! Neviem Vám povedať jeho názov, lebo sama neviem ako ho pomenovať, ale môžem Vám povedať, že nevoní nijak mimoriadne príjemne. Ba čo viac, keď by som chcela byť celkom úprimná, nie že nevoní,

priam smrdí, zapácha. Určite ste zvedaví aký je a ako vyzerá a tak sme ho špeciálne pre Vás odfotili.

Nuž takto vyzerajú tie naše nové kvety jari. Keď tak nad tým rozmýšľam, nie sú až tak celkom nové, vyskytli sa tu aj po minulých rokoch a každým rokom ich je viac a viac. Nezaberajú na ne žiadne herbicidy, jediné čo ich ničí je ručný zber. Som rada, že odvtedy, čo sme urobili zábery „týchto vzácných kvetov“ sa situácia mierne zlepšila a to vďaka aktivačným prácam a ľuďom, ktorým ešte stále záleží na ich okolí. Lahšie ako ich pracne zbierať je zabrániť tomu, aby sa v našej obci natrvalo udomácnili.

Ing. M. Malecová

■ Z redakčnej pošty

Návšteva u prezidenta

Policajného zboru SR

Na základe udalosti roku 1989, kedy u nás nastali spoločenské zmeny, sa zároveň vytvorila počiatočná eufória s možnosťou slobodne konať a žiť.

Na druhej strane tieto zmeny priniesli aj negatíva v podobe nárastu kriminality a inej protispoločenskej činnosti, ktoré bolo potrebné riešiť. Postupne totiž dochádzalo k presunu kompetencií na samosprávu a takto vznikli aj poriadkové zložky-obecné polície.

Dňa 25. apríla 2013 boli zástupcovia miest a obcí so zriadenou obecnou políciou pozvaní prezidentom Policajného zboru SR generálom PeaDr. Tiborom Gašparom na pracovné stretnutie.

Cieľom stretnutia, na ktorom sa zúčastnila aj náčelníčka OcP, bola odborná diskusia k problematike bezpečnosti občanov, zabezpečovanie verejného poriadku na miestnej úrovni. Je to práve samospráva, ktorá zo zákona o obecnom zriadení nesie zodpovednosť za zabezpečenie verejného poriadku v obci. V rámci Slovenskej republiky je v súčasnosti zriadených 166 mestských a obecných polícií, pričom v pracovnom pomere je zamestnaných 2 534 aktívnych príslušníkov.

Prezident PZ SR vo svojom vystúpení zvýdvihol prínos obecných polícií a poukázal na to, že prevažná časť hlavne priestupkov je riešená obecnými políciami. Každoročne počet zistených priestupkov rastie, pričom v našej obci bolo OcP v roku 2012 zistených 226 vecí. Značný je počet hlavne porušení všeobecne záväzných nariadení obce, v roku 2012 bolo zistených 137 prípadov.

Do budúca okrem iných úloh bude pozornosť obcej polície, ale aj obecného úradu zameraná na „čierne skládky“, tieto napriek zverejnenej informácii v mesačníku Horizont v obci neubúdajú.

Snažme sa o to, aby naša obec, po jarom upratovaní / odvezených

18 nákladných áut odpadu / bola čistá. Separujeme do vriec a zberných nádob plasty, sklo a papier. Nevývážajme na nepovolené skládky stavebný materiál, škodlivý odpad patriaci na zberný dvor.

Nevývážajme odpad pred príbityky spoluobčanov, veď hlavne, že pred mojim domom máme poriadok.

JUDr. Vladislav Chroust zástupca starostu obce

Exkurzia v Lieskovanych

Dňa 2.5.2013 sa deti MŠ - Rudňany č.89 tešili z exkurzie na hospodárskom dvore v Lieskovanych, ktoré iniciovala p. učiteľka A. Neuvirthová. Hoci počasie v tento deň bolo vrtkavé, nakoniec nám zaprialo a všetko vyšlo na jedničku.

Po príchode nás milo privítal p. P. Haška, hospodár, deti poučil o službách, ktoré prevádza, zoznámil nás s celým hospodárskym dvorom, koníkmi a najmä predstavil bieleho koníka Lipča, ktorý má 22 rokov a prežil iba vďaka p. P. Haškovi, ktorý ho zachránil po úraze oka a priviedol až z Liptova. Každé dieťa, ktoré malo záujem, povozilo sa na koni. Menej smelí mali možnosť koníka nakrmiť.

Deti z MŠ - Lieskovany sa nám predviedli v plnej paráde na koňoch s hipoterapeutickými cvikmi, pri jazde, ktorá lieči pohybové ústrojenstvo. Na záver sme si spoločne i zaspievali.

Sme radi, že sme mali takúto možnosť navštíviť

viť blízku obec našej obci a zažiť pekné dopoludnie s deťmi pri priamom stretnutí s koníkom a spoznať aj ich blahodarný vplyv pre človeka.

Ďakujeme p. R. Neuvirthovi za poskytnutie autobusu k uskutočneniu tejto aktivity s našimi deťmi.

Stretnutie s prírodou

*Les môj dobrý kamarát,
pomôžem ti veľmi rád.
Sadím stromy, chránim kvety,
tak to robia múdre deti.*

Dňa 7.5.2013 rozhodli sa p. učiteľka I. Rabinská a p. učiteľka I. ročníka Mgr. Gavroňová uskutočniť spoločnú environmentálnu aktivitu – turistickú vychádzku, spojenú s čistením lesa. Všetci sme zistili, že naše lesy sú krásne, ale aj po dlhej zime veľmi poškodené, ale i znečistené hromadou odpadov, ktoré svedomite zozbierali deti MŠ – Rudňany a deti I. ročníka ZŠ – Rudňany.

Naše slabé ruky nevládali hromadu zozbieraného odpadu zaniest až k MŠ, preto nám dobrá teta Božka Harviščáková z bytovky č. 472 umožnila odpad potriediť a vložiť do ich kontajnera. A tak sme mohli odpadky zbierať ďalej po ceste do Zimného až k MŠ.

Už od útleho veku snažíme sa vštepovať deťom lásku k prírode, životnému prostrediu, ich ochrane, aj takto priamou aktivitou v našej prírode.

V mene detí MŠ – Rudňany č. 89, kolektívu prosíme všetkých občanov našej obce, aby nedevastovali našu prekrásnu prírodu a pri prechádzke ňou neznečisťovali to, čo našu obec tak krásli. Ďakujeme.

Deti a kolektív MŠ – Rudňany č. 89, I. Rabinská

Aj naša MŠ oslavovala Deň matiek

Pri príležitosti Dňa matiek sa uskutočnili v MŠ dve podujatia. Besedu s mamičkou a malým bábätkom sme chceli priblížiť deťom obetavú prácu každej mamičky v starostlivosti o malé bábätko. Pripraveným kultúrnym vystúpením deti prejavili vďaku za všetko, čo každá mama pre svoje dieťa robí.

Pozvanie na zaujímavé stretnutie prijala mladá mamička p. Martina Mikolajová s mesačným bábätkom. Deti tak mali možnosť sledovať a vidieť zblízka, akú opateru si vyžaduje celkom malé bábätko. To sa nám v úvode predstavilo v mamkinom náručí a neskôr nasledovala ukážka prebaľovania a obliekania. Veľkú zvedavosť detí dokazovalo množstvo otázok a snaha byť čo najbližšie pri malej Bibianke. Za vytvorenie príjemnej pohody a pútavé priblíženie práce matky primerané veku dieťaťa patrí p. M. Mikolajovej naše poďakovanie.

Kultúrny program ku Dňu matiek prebiehal na školskom dvore dňa 10.5.2013 za pekného slnečného počasia. O 15.00 hod. sa začalo recitačno- spevácke vystúpenie spojené s tanečnými prvkami. Do tohto programu boli zapojené všetky deti. Po jeho ukončení každé dieťa venovalo svojej mame na znak vďaky papierovú margarétku.

*MŠ Zi mné 89, Rudňany
Adela Jendreková*

Bez rešpektu

Sediac v čakárni na poliklinike nášho okresného mesta ma upútal starší pán príjemného vzhľadu. Čakáreň plná pacientov, každému v mysli prebieha otázka, čo mu lekár po vyšetrení naordinuje, niektorí bez záujmu sledujú televíziu obrazovku s reprízou televízneho seriálu.

Zdravotná sestra otvorila dvere a pýtala karty od ďalších pacientov. Ten pán jej príjemným hlasom povedal, že sa chce lekára iba spýtať, či má brať lieky, ktoré mal na kartičke napísané.

Sestrička mu povýšenecky naznačila, že musí čakať na rad, kto ako prišiel. I napriek jeho prosbe, že má vyvedený vývod, sestra pred ním zatvorila dvere. Bolo mi ľúto toho pána. V rozhovore s ním a niekoľkými pacientmi blízko mňa sa nám vyznal, že včera prišiel z nemocnice po operácii prostaty a o tri týždne ho čaká ďalšia tohto druhu. Sám povedal, že do svojej osemdesiatky bol zdravý a my sme boli užasnutí, lebo vyzeral na pána tesne po sedemdesiatke. Vo februári dovŕšil osemdesiatdva rokov. Dohodli sme sa, že ho pustíme na vyšetrenie pred nami, no náš zámer bol zbytočný. Pri ďalšom otvorení dvier sestra ešte viac zvýšila voči nemu hlas a vyhrkla mu, že lieky, ktoré má napísané na lístku, nech berie. Pán sa s nami inteligentným podaním ruky rozlúčil a my sme mu zaželeli zlepšenie zdravia.

V tento deň som mala ešte ďalší nepríjemný zážitok, zhodou okolností tiež so zdravotnou sestrou, ktorá svojim povýšeneckým správaním chcela dokázať svoju dôležitosť.

Kam dospelo slovenské zdravotníctvo, keď v ňom pracujú také sestry, ktorým chýba rešpekt voči chorým a starším pacientom ?!

V oboch prípadoch však lekár i lekárka boli na vysokej profesionálnej úrovni s ľudským hrejivým prístupom k pacientovi.

Emília Centková

■ Súťaž o najkrajšiu zeleň

Redakčná rada mesačníka Horizont v spolupráci s OcÚ vyhlasuje už 3. ročník súťaže „O najkrajšiu zeleň“. Záujemcovia sa môžu prihlásiť do 20. júna 2013 písomne na adresu Obecný úrad Rudňany, telefonicky na č. t. 4499102, elektronicky na týchto adresách: obec@rudnany.sk, horizont@rudnany.sk

■ Gramotnosť, negramotnosť...

Znace ľudze, za mojich mladých časoch še ľudze dzelili na gramotnych (tote co znali čítať a písať) a negramotnych (tote neznali čítať a písať). No počítať znal každý. V neškajšej dobe še šicko meni. Mame digitálnu, finančnu, počítačovu, mobilovu a neznam jaku ešči gramotnosť. Tote, co to šicko neovladaju, su negramotne. Sme to povečšine my stare ľudze. Povieť vám pravdu, človek še nebači dobre, keď še o sebe dozna, že on je v daťerej oblasci negramotny. Človeka to vera aj zaboli, to jak keby ho už calkom odpisali. Ale nezufaje, prečítajte sebe, co še mi stalo a verim, že vám to dzvihne vašo sebavedomie. Cestovala som s Košic domu, vedľa mne šedzel vo vlaku taky mladys soplak, mohol byc tak maturant abo nedajbože už aj vysokoškolak. Našedla som do vlaku skorej, tak sme ešči asi dvaceť minút stali na stanici v pristavenym vlaku. Telefonomal s dakym a rečovali še o tym, že z 30 stranoch treba prefocit 6 a čomu to nescu zrobit, šak keľo je to percent. A začali obidvojo, aj ten na druhej strane telefonu, ratic. Jak ratali, tak ratali, neznali še dopočítať, keľo percent z 30 su 6 strany. Znace, nedalo še to nesľuhac, bo vo vagone bulo cicho. Bulo mi to aj šmiešne, ja som to už mala dávno vyratane, aj zrobenu skúšku spravnosci tak, jak nas to učili vo škole, a až keď som sebe bula calkom ista, že to mam vypočítane dobre, tak som še ho opytala: „Mladý pán, môžem Vám pomôcť?“. Jeho odpovec sebe znace domišlec, ale muším povedzec, že to bul inakši slušny hlapec, bo lem mi odpovedzel, že: „Nie“. Aj keď ja som čakala, že jeho odpovec budze oveľa „kulovejša“ a že budzem mac kopu menoch. Ale žeby som pokračovala – začal vyšvetľovac temu druhemu, jak to ma počítať a keď še ku ničemu ani teraz nedopočítali, skončili telefonovane. Ja som sebe v duhu hvarela: „Teraz pujdze na kalkulačku v mobile“. A aj tak bulo. Počítal, počítal a potom še dopracoval ku vysledku, ftery lem tak polohlasne (žeby som to aj ja začula) povedzel a to, že 9 strany sú 30 percent. Prišlo mi to aj šmiešne, že vyčerpál už šicke svoje moderne gramotnosci a vysledku še nedorobil. Medzitým sme še už samozrejme pohli a išli ku domovu. Calu cestu som ho tak potajme pozorovala a čakala som, jak budze vystupovac, jaku budze mac batožinu. A ani pri temu me nesklamal. Keď vystupoval, prerucil sebe cez pleco batoh a samozrejme tašku s notbookom. Je to tak, že šicke te moderne gramotnosci vytlačili z našeho života tu našu prirodzenu normalnu gramotnosť. Takže vy starše, co neznace robic perfektno s počítačom, co mobil využívaťe lem na telefonovane, co nesurfujete po internete, nesce na žadnej sociálnej sieti, neskypujete, nemušice še trapiť, že sce neschopne, IT negramotne, verce mi, že my stare, sme oveľa schopnejše v používanu vlastneho rozumu. Nam keď zoberu počítač, kalkulačku a mobil, znamo sebe aj z hlavy vypočítať, že 6 strany z 30 sú 20 percent.

Cetka Ilka

KOTERBACHY OČAMI MÔJHO DETSTVA

VI. časť (záver)

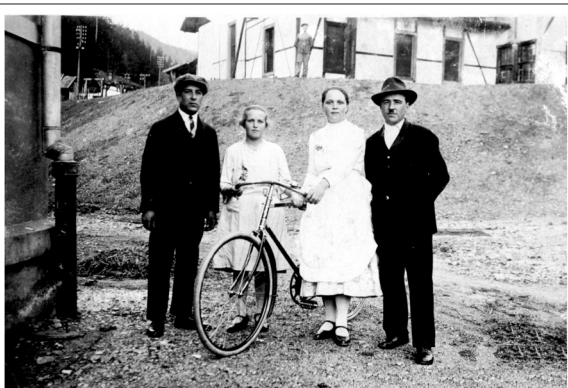
Pätnásteho februára sme nastúpili do školy. Neboli autobusy ani vlaky, všetko rozbité, nič nefungovalo. Doprava, obchody, nebolo elektriny. Nechodili vlaky. Chodila som pešo skoro ráno v oblečení aké bolo. S konvičkou v ruke, nosila som si do školy čiernu kávu, u školníka na obed som poprosila si juzohriať, zjedla som marmeládou alebo šmalcom zlepené krajce chlebíka a išla som domov. Po fronte som nastúpila do štátneho gymnázia, čo nebolo zvykom pre dievčatá. Môj otec na tom trval. Nemali sme knižky ani písanky, písali sme každý na čo mohol a mal. Z jazykov sme mali francúzštinu a hneď vo februári prišla k nám jedna ruská vojačka, nevedela po slovensky a ešte v uniforme a prehlásila - my budem sa učiť rusky jazyk. No što tak najprv kašu a tak pred každou hodinou ruštiny sa v triede ozyvala kaša. Vojnovápieseň. Rovno z boja prišiel k nám publicista Miloš Krno, ešte vo vojenskom kabáte a povedal nám - budeme sa učiť slovenský jazyk. Bez príprav, bez notesov, ale s úprimným srdcom nás učili a my sme boli chytiví po vedomostiach. Ešte dodnes viem všetky verše, poučky ktoré som sa učila bez elektriny pri otvorených dverkách na peci a ráno zase do školy. Tak sme chodili celý školský rok. V lete opravili úzkokojajku Koterbachy - Markušovce, uľahčilo sa nám, lebo z Markušoviec sme sa mohli zviešť až k začiatku Koterbach. Celý závod bol rozbitý. Zbombardovaná hlavná železničná trať nefungovala. Opravili ju až v lete 1945. Pred mestom bol veľký protitankový zákop, cez ktorý bola urobená drevená lavička, po ktorej sa vchádzalo do mesta. Na jar, keď sa sneh roztopil, znášali tam všetku špinu, zahynuté postrieľané kone. Mesto sa čistilo. My, keď sme šli cez zákop, vždy sme si zapchávali nos, lebo tam bol obrovský smrad. Keď sme v jeden slnečný krásny deň 8. mája prišli ráno na námestie pred školu, ruskí vojaci tam tancovali, strieľali do vzduchu a hovorili, „deti nechodte v školu sevodnja konec vojny“. Zo školy nám dali voľno.

Svadba na Pätoráckej kolónii na halni

Ja som mala veľmi boľavé nohy, samý puchier, nosila som vtedy papuče, čo mi mama ušila zo starého filcového kabáta.

Náš otec po prechode frontu, tak ako všetci schopní vojaci narukovali a išli s frontom ďalej, nevedeli sme sa nijako dozvedieť kde je front, vedeli sme len, že pri Mikuláši boli veľké boje. Hovorili to vojaci, čo prichádzali ranení domov. Ja som si spomenula že asi tí ruskí vojaci by mohli vedieť niečo. Išla som smerom k Smižanom, kde pri depe pod vysokými topoľami v priekope sedeli ruskí vojaci. Bolo teplo, oddychovali, obriaďovali sa jedli a sedeli v chlárku. Išla som a pozerala ktorý vojak má na náplečníku veľa hviezdíček a pýtala som sa, kde je Prvý armádny zbor Ludvíka Svobodu. Jeden mi povedal, že v Banskej Bystrici a už idú do Prahy.

Občania Zapálenice, v pozadí charakteristická hrazdená stavba

Po vojne bol vedením závodu poverený Ing. Alojz Kocik. Bola nariadená zmena nemeckých názvov, napríklad Krajšlog na Krížová jama, hutman na dolný a začalo sa zdravieť zdar boh. Po vojne bol zavedený lístkový pridelový systém na potraviny aj na ošatenie. Na jeseň 1946 sme sa presťahovali do Markušoviec a odtiaľ to bolo do školy už bližšie. Chodili ale len nákladné vlaky, bez pravidelného cestovného poriadku, ale to už bolo výborné. Toto ďalej je už o inom. V Markušovciach našimi susedmi bola rodina Centkových.

S láskou a vďakou na všetko spomínam, zlé som každému odpustila, nechť túto dobu posúdia kompetentní – historici. Veď bola vojnová psychóza a vojnové besnenie. Doba a prostredie nás naučilo skromnosti, húževnatosti a cieľavedomosti. Dnes na miestach môjho detstva od Banísk až po Krajšlog je všetko minulosťou. Je to v závalovom pásme. Rastú tam len stromy a ostáva iba pár riadkov pre tých, ktorí si to budú chcieť prečítať. Rudňany sa určite raz znovu zotavia, ale na inom mieste. Ostanú určite „ako tá záhradka s kvietkom veľká ako dve dlane“ obložená krásnymi skalkami nazbieranými na halňach. Ožijú zásluhou dobrých húževnatých a nevzdávajúcich sa rudňančanov.

Poďakovanie za udržanie obce Rudňany patrí nevzdávajúcemu sa pánu starostovi Miroslavovi Blišťanovi, celému Baníckemu cechu, inžinierovi Malatinskému a všetkým statočným, mojim rodákom - rudňančanom.

Ešte jedna udalosť. V roku 1951, po maturite som 3 mesiace fárala na Pätoráckej šachte na brigáde, tam kde som sa narodila a kde sme bývali. Fárala som na rodnom mieste. Sprewádzal ma Ing. Zolo Horský, roznášala som na pracoviská pracovné príkazy - puťovky. Keď som išla do dôchodku v roku 1986, pozvali ma na zdravotný odbor ONV „pani doktorka, tu je nejaký omyl, 3 mesiace v bani“. Nie je to omyl, musíte mi to započítať. Je to skutočnosť. Karbitku opatrujem dodnes medzi kryštálmi za sklom. Na karbitkách hutmani mali odrazové taniere žlté, robotníci biele. Podľa toho bolo vidieť, kto prichádza na pracovisko, či hutman alebo robotník.

Rudňany darovali svetu veľa vzdelaných ľudí. Doba, v ktorej sme žili bola ťažká, ale presiaknutá veľkými duchovnými hodnotami, ktoré posúvali život dopredu.

V texte som používala pomenovania vecí a názvov v nárečí, aké sa v mojom detstve bežne používalo a každý mu rozumel. V baníckom prostredí sa mnohé výrazy používajú dodnes.

Koterbachy nadobudli najväčší rozmach po II. svetovej vojne. Vyťažené bohatstvo ostalo v Česko-slovensku. Vybudovali sa školy, učilištia, zdravotné strediská. V Spišskej Novej Vsi sa postavili sídliská pre robotníkov, budova Riaditeľstva železoručných baní. Zavedená bola špeciálna autobusová doprava pre robotníkov zo Spišskej Novej Vsi do Rudňan. My sme sa roku 1956 tiež presťahovali z Markušoviec do Spišskej Novej Vsi.

SPOLOČENSKÁ RUBRIKA

Obyvateľstvo obce k 31. 5. 2013

Stav podľa vekových kategórií	Spolu	Muži	Ženy
Spolu	4062/2113	2014/1025	2048/1088
Deti do 18 rokov	1628/1273	800/615	828/658
– z toho do 15 rokov	1399/1120	693/542	706/578
Ostatní obyvatelia	2434/840	1214/410	1220/430

SPOMIENKY

Prestalo tlčť srdce Tvoje bolesťou unavené prestalo biť, nebolo lieku, aby mohlo žiť, onemeli perý, zostal žiaľ.

Dňa 20. mája 2013 uplynuli 2 roky, čo nás navždy opustil milovaný manžel, otec, svokor, dedko **Matej Király**.

S láskou a úctou spomína smútiaca rodina.

Ako tíško žil, tak tíško odišiel. Skromný vo svojom živote a veľký vo svojej láske a добрote.

Ten kto Ťa poznal, si spomenie. Ten, kto Ťa mal rád nezabudne.

23. júna 2013 uplynie 10 rokov čo nás navždy opustil náš milovaný manžel, otec, starý a prastarý otec a príbuzný **JÁN ALI**.

S láskou spomínajú manželka a deti s rodinami.

Ťažko sa nám s Vami lúčilo, ťažko je bez Vás byť, láska však smrťou nekončí v našich srdciach budete ďalej žiť.

Dňa 12. januára 2013 uplynulo smutných 5 rokov, čo nás navždy opustil brat, švagor a príbuzný **Václav Almási**.

S láskou a úctou spomínajú sestry, Mária, Jana a Marta s rodinami, Anna a brat Miroslav a ostatná smútiaca rodina.

Dňa 21. júla 2013 uplynie 5 rokov od smrti drahého manžela a otca **Ladislav Királa**.

S láskou a úctou spomína manželka Mária s dcérou Patríciov, švagriné a švagrovia a ostatní príbuzní.

Zaplakali oči, zaplakali bôľom, keď sme Vám drahí naši rodičia, dali navždy zbohom. Dňa 5. júna 2013 uplynulo 20 rokov, čo nás navždy opustila naša milovaná mama, babka, svokra

CECÍLIA ENGELOVÁ rod. Sivačková a dňa 21.6.2013 uplynie 17 rokov od smrti nášho otca, dedka a svokra **PAVLA ENGELA**.
S láskou a úctou spomínajú dcéry s rodinami

Blahoželáme jubilantom v mesiaci máj

85 rokov

Anton Mihok

75 rokov

Helena Kalafutová

70 rokov

Terézia Sivačková

65 rokov

Szenkeresztyová Mária

Horváthová Justína

60 rokov

Mrovčáková Pavlína

Bodnár Štefan

Krempaská Božena

Reiberger Milan

Narodenie marec

Trinidad Horváthová

Jakub Ogurčák

apríl

Dávid Horváth

Dominika Horváthová

Tatiana Horváthová

Ondrej Žiga

máj

Filip Kačur

Úmrtie

Anna Almásiová *1941

Júlia Raczeková *1934

Filip Kačur *2013

Margita Zúdorová

*1937

25. výročie sobáša

Ing. Miroslav Maršalek

a Anna rod. Zacharová

Jaroslav Horváth a Da-

rina rod. Pechová

Čas plynie ale spomienky ostávajú. Kto v srdci žije neumiera...

Dňa 13.6.2013 uplynie 20 rokov od smrti našej drahej mamy, starej a prastarej mamy **Agnesy Neuvirthovej, rod. Sivačkovej**.

S láskou spomíname... Celá smútiaca rodina

Odišiel si rýchlo, nečakane, ako víťor v burke, keď stromy láme. Bolesťný je pre nás stále Tvoj odchod náhly, v našich srdciach však zostaneš navždy s nami.

Dňa 9. 6.2013 uplynulo smutných 5 rokov od chvíle, kedy nás navždy opustil náš brat a blízky príbuzný **Jaroslav**

Krestian.

Ti, ktorí ste ho poznali, mali radi a nezabudli, venujte mu spolu s nami tichú spomienku.

S láskou, úctou a vďakou spomína súrodenci s rodinami